

Overeen

katholieke vereniging voor oecumene athanasius en willibrord

Vrede en eenheid niet los verkrijgbaar

Gebedsweek 18-25 januari

De gebedsweek voor de eenheid heeft in 2004 tot thema "Mijn vrede geef ik u" (Joh. 14,27). Deze woorden van Jezus vinden we terug in het gebed om vrede, zoals dat in onze liturgie gebeden wordt vóór de vredeswens. Dat gebed eindigt met de woorden: "Geef vrede in uw Naam en maak ons één".

Vrede en eenheid worden in één adem genoemd, ze horen bij elkaar. Eigenlijk vanzelfsprekend. Bij echte vrede is er geen ruimte voor verdeeldheid. En eenheid is een bron van vrede. Zo lezen we ook in Kol. 3,15: "En laat de vrede van Christus heersen in uw hart; daartoe zijt gij immers geroepen als leden van één lichaam". Maar hoever reikt dat éne lichaam? Met wie zijn we verbonden als we bidden: "Geef ons vrede, maak ons één"?

Politieke, aardse, vrede is nog geen eenheid. Na een oorlog sluiten de strijdende partijen vrede. Meestal is er dan een overwinnaar. De vrede wordt een dictaat aan de verliezer en de vijandige gevoelens kunnen nog vele jaren blijven bestaan. Het gebied van de tegenstander kan worden ingelijfd: een schijneenheid, die meestal gepaard gaat met discriminatie. Beter wordt er bij een vrede van beide kanten iets toegegeven en sluit men een compromis. Dan reikt men elkaar dan de hand, hoewel niet erg van harte. Tussen kerken kan er zo'n praktische vrede bestaan. Na een strijd over dogma of kerkelijke gebruiken legt men zich neer bij gescheidenheid. Een grotere kerk kan een kleinere 'gedogen' en deze zien als minder belangrijk.

Eenheid wegens gemeenschappelijk belang blijft oppervlakkig. Eenheid maakt macht. Daarom kunnen landen een verbond sluiten om sterk te staan tegenover een gemeenschappelijke vijand. Als die vijand wegvalt, of niet meer gevaarlijk is, moet een nieuwe grond worden

gezocht voor de eenheid, of het oude bondgenootschap valt uit elkaar. Ook kerken kunnen elkaar vinden vanuit een gemeenschappelijk belang, bijvoorbeeld om sterk te staan tegenover de burgerlijke overheid.

Echte vrede moet oprecht zijn en zich uiten in hartelijke tekens van eenheid. Als christenen elkaar de hand reiken, is het dan louter praktisch, of oprecht en van harte? Als ze aan God een offer van lof brengen, kunnen ze dan zeggen dan geen van hun broeders iets tegen hen heeft, zoals Jezus vraagt in Mt. 5,23-24? De oprechte bedoeling van onze broeder kunnen we het beste peilen als we luisteren naar zijn eenvoudig gebed tot God. Daar mogen we hem ook op bevragen.

Het is daarom goed om elkaar uit te nodigen bij het gebed, bij de eredienst. Het gebed vraagt eerlijkheid en opent ons echte verlangen.

Een uitnodiging aan ons. Dit jaar worden wij in de week voor de eenheid uitgenodigd om te luisteren hoe de christenen in Aleppo in Syrië bidden om vrede. Het zijn oude gebeden die een lange traditie kennen. Ze blijven levend op de lippen van gelovigen die juist in moeilijke tijden meer eenheid vinden en elkaar als broeders en zusters herkennen. De kerken van Aleppo zijn klein in omvang. Ze staan tegenover een islamitische meerderheid met wie zij in vrede willen samenleven. In elk van deze kerken bidt men op een eigen manier tot God om vrede. Maar zij weten van elkaar dat ieder die vrede beschouwt als een gave van de Heer, een gave die ze zelf niet kunnen maken, maar die ze toch graag laten uitstralen naar anderen. In de bidweek voor de eenheid willen we met hun woorden bidden om vrede. Dan groeien wij toe naar de eeuwige vrede die de Heer ons allen samen bereid heeft en waarin wij van harte één zullen zijn met elkaar.

Leo van der Klaauw

Pater Leo van der Klaauw is lid van de Nederlandse werkgroep voor de Week van Gebed voor de Eenheid.

Het materiaal voor de Gebedsweek voor de Eenheid is dit jaar vernieuwd uitgegeven. Ineke Bakker, secretaris van de Nederlandse Raad van Kerken die het materiaal voor Nederland uitgeeft: "De vaak letterlijke vertaling gaf de teksten iets stroefs en de liturgiesuggesties komen vaak uit een dermate andere context dat ze voor Nederlandse gemeenten en parochies niet altijd bruikbaar zijn." De Raad van Kerken koos er voor de uitgave daarom naar Britse voorbeeld uit te voeren. De vertaling werd gestroomlijnd, de inleiding werd verkort, terwijl het achtergrondmateriaal en de extra gebeden op de website www.raadvankerken.nl werden gepubliceerd. Het boekje en de poster werden nieuw vormgegeven. Bakker: "Samen bidden en vieren is een belangrijke activiteit, die een zorgvuldige, mooie uitvoering rechtvaardigt."

Overeen, nr. 9, januari 2004

Delia Brugts:

‘Met elkaar vieren en delen’

Delia Brugts, bestuurslid van de Katholieke Vereniging voor Oecumene, werd in 1942 geboren in Venlo in een gereformeerd gezin. Via een katholieke missie in Zambia kwam ze in aanraking met de katholieke kerk. Ze werd katholiek, zelfs religieuze, en werkt nu als pastoraal werkster in Vianen, Leerdam en Everdingen.

Delia Brugts was verpleegkundige toen ze begin jaren '70 via het uitzendbureau Dienst over Grenzen in Afrika ging werken met een vriendin. "Ze vroegen of we het erg zouden vinden om naar een katholieke missie in Zambia te gaan. Omdat we daar hard nodig waren, gingen we. Ik wist weinig of niets van het katholieke geloof en was opgegroeid met vooroordelen over de katholieke kerk, maar het werd een echte eye-opener."

'Poespas'

"In Nederland was ik belijdend lid en mijn vriendin en ik zijn één of twee keer naar de protestantse kerk gegaan in Zambia, maar dat was 25 kilometer rijden over een slechte zandweg en we voelden ons er niet echt thuis. We gingen dus naar de katholieke kerk. Ik ben in '73 naar Zambia gegaan en in '75 katholiek geworden. De Nederlandse rooms-katholieke kerk kende ik niet." "Mijn hele familie was gereformeerd en al mijn vrienden waren protestants. Ze stonden niet te juichen toen ik vertelde dat ik katholiek ging worden. Mijn moeder heeft altijd wel geprobeerd het te begrijpen, mijn vader had er meer moeite mee. 'Al die poespas bij jullie in de kerk', zei hij dan. Inmiddels is er ook veel veranderd in de gereformeerde kerk. Toen ik tien jaar geleden het dochtertje van een neef bij de doop de kerk indroeg, was ik verbaasd daar een doopkaars en een Paaskaars te zien, terwijl ook het gloria klonk." Eind jaren '70 kwam ze terug naar Nederland, maar niet nadat ze haar uitzending had verlengd met een tweede periode van drie jaar "om in Zambia nog wat steviger in de kerk te wortelen".

Predicare

In Nederland trad ze in bij de Dominicanen van Bethanië. Dominicus en zijn 'predicare', de verkondiging en de nadruk op de bijbel sprak haar aan. Ze

ging theologie studeren, werd districtscatecheet en werkt nu als pastoraal werkster in Vianen, Leerdam en Everdingen. "We hebben veel gemengde huwelijken, met misschien maar één of twee keer per jaar een katholiek-katholieke trouwerij. Bij de voorbereidingen voor de Eerste Communie zitten veel protestantse ouders. Mijn achtergrond is daarbij een voordeel. Ik weet wanneer ik iets moet uitleggen en kan het een beetje rechtekken als een protestantse ouder zegt dat katholieken weinig van de bijbel weten."

Delia Brugts

Oecumene

De katholieke kerk is in de drie parochies niet vertegenwoordigd in de Raad van Kerken, vanwege de 'zwarte' signatuur van de protestantse kerken in deze streek. "Vianen kent wel een Overleg Orgaan Kerken, waar we in participeren en in Leerdam is er regelmatig overleg tussen de SoW-kerken en de katholieke kerk. Er zijn gezamenlijke vespers in de veertigdagentijd en een oecumenische boeteviering." Gevraagd naar wat oecumene idealiter zou zijn, zegt ze: "Je kunt met elkaar praten, bidden en zingen, maar net als met goede vrienden moet je ook met elkaar aan tafel kunnen gaan. Dat is het ideaal en een opdracht." De maaltijd op zondag noemt ze "een soort verdichting van hetgeen je met z'n allen door de week heen doet", dat vier en deel je met elkaar in het weekend.

"Mijn ideale oecumenische kerk is een kerk waar mensen vrij in en uit kunnen lopen. Met zorg voor de mensen en met regels die die zorg niet dwarszitten. De structuur en regels in de katholieke kerk kunnen haar sterkte, maar ook haar zwakte zijn. Je hebt regels nodig om de gemeenschap bij elkaar te houden, maar soms zijn regels zo zwaar dat je bijna geen kant op kunt. Als mensen gaan trouwen bijvoorbeeld, terwijl ze al eerder getrouwd waren. Wees een open kerk die naar mensen kan luisteren."

AANMELDING

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

E-mail:

- meldt zich aan als lid van de Katholieke Vereniging voor Oecumene
- meldt zich aan als donateur van de Katholieke Vereniging voor Oecumene
- wil graag meer informatie over de Katholieke Vereniging voor Oecumene

Stuur deze bon op naar:
Katholieke Vereniging voor Oecumene
Walpoort 10
5211 DK 's-Hertogenbosch

Of stuur een e-mail naar:
secretariaat@oecumene.nl

overeen

COLOFON

Overeen is een uitgave van de Katholieke Vereniging voor Oecumene Athanasius en Willibrord. Leden ontvangen Overeen drie keer per jaar door overmaking van ten minste € 15,- op giro 801919. De vereniging ontstond op 1 januari 2001 uit een fusie van Aktie en Ontmoeting Oosterse Kerken en de Sint Willibrord Vereniging. De doelstelling van de vereniging is: het bevorderen van de eenheid van de verschillende christelijke kerken van oost en west. Word lid of donateur en ondersteun de actieve inzet voor oecumenische samenwerking! Een lidmaatschap kost 15,- euro per jaar. De vereniging is afhankelijk van giften en donaties.

Redactie:

Hoofdredacteur: Geert van Dartel
Eindredacteur: Daphne van Rosendaal

Vormgeving en druk:

Van Stiphout, Helmond

Katholieke Vereniging
voor Oecumene
Athanasius en Willibrord

Walpoort 10
5211 DK 's-Hertogenbosch

Telefoon: 073 6136471

E-mail: secretariaat@oecumene.nl

Internet: www.oecumene.nl

Girorekening: 801919

ISSN 1568-2862

Samen op weg naar een oecumenische bisschop

Op 26 november promoveerde de emeritus-predikant Hans Kronenburg in Utrecht op een proefschrift over een reformatorische theologie van het bisschopsambt. Het deed heel wat stof opwaaien. Ter bevordering van de oecumenische dialoog over het bisschopsambt organiseert de Katholieke Vereniging voor Oecumene een bijeenkomst op woensdag 21 januari. Margriet Gosker is een van de sprekers.

Gedurfd is het wel, om je als protestant aan een theologie van het bisschopsambt te wagen, ook al zeg je in alle bescheidenheid, dat het slechts bouwstenen zijn, die je aanlevert. Heel wat theologen van het reformatorische erf hebben in de afgelopen jaren hun partijtje meegeblazen in de wereldwijde oecumenische dialogen, waarin het bisschoppelijk ambt steeds een hot item was.

Met name het BEM-rapport (Baptism, Eucharist Ministry) heeft in de jaren tachtig van de vorige eeuw velen uitgedaagd juist op dit punt het achterste van hun protestantse tong te laten zien. BEM stelde aan kerken die het bisschopsambt nog niet of niet meer kennen de dringende vraag de (her)invoering van dit ambt te heroverwegen met het oog op de zichtbare eenheid ('visible unity') van de verdeelde kerken. Zou het de moeite waard zijn een protestants bisschopsambt te overwegen, om op die manier ook weer een nieuwe impuls te geven aan het oecumenisch élan?

Als iets door de oecumenische partners met zoveel aandrang wordt gevraagd, moet je wel reageren. Dat gebeurde ook. De protestantse reactie bleek echter in overgrote meerderheid afwijzend. In protestantse gelederen bleek achter de oecumenische façade nog veel anti-hiërarchisch sentiment schuil te gaan en zelfs hier en daar enig antipapisme. In de officiële reacties hebben de Nederlandse protestanten negatief gereageerd op het ambtsdeel van BEM, al gaven de gereformeerden een studieopdracht aan hun deputaten (deskundigen). Maar het rapport (Koffeman) bleef in de la. De SoW-kerken hadden wel andere zorgen aan hun hoofd. De vereniging van de drie protestantse stromingen slokte immers alle aandacht op. Er zijn inmiddels binnen SoW wel twee oecumenische studies verschenen, waarin voorzichtig (M. Gosker) en krachtig (E. van der Borgh) werd gepleit voor versterking van het episcopale element in de protestantse kerkregering, maar de discussie kwam nauwelijks op gang. Blijkbaar was de tijd nog niet rijp.

Een protestantse bisschop

Met zijn studie over een mogelijk bisschopsambt in de Reformata wierp dr. J. Kronenburg de knuppel met kracht in het protestantse hoenderhok. Hij pleit in zijn boek expliciet voor een protestantse bisschop en heeft daarbij een duidelijk

profiel voor ogen. Om zijn voorstel te onderbouwen draagt hij niet alleen oecumenische, maar ook ecclesiologische en praktische argumenten aan. Tegelijk heeft hij goede hoop, dat een Nederlandse protestantse bisschop de PKN weer een eigen gezicht (en stem) zou kunnen geven binnen de hedendaagse culturele situatie. Via de oude regel *Lex orandi - Lex credendi* (zoals wij bidden zo geloven wij) geeft hij een analyse van een aantal bestaande protestantse ordinatieliturgieën, waarbij hij die van de kerk van Zuid-India als uit-

*De Goede Herder. Fresco in de capella della Velatio van de catacombe van Priscilla in Rome, eind derde eeuw. Illustratie van de omslag van het proefschrift van Kronenburg *Episcopus Oecumenicus*.*

gangspunt neemt. Die kerk heeft reeds geruime tijd een voorbeeldfunctie in de oecumene en berust op een systeem dat verschillende vormen van kerkregering (presbyteriaal, congregationalistisch en episcopaal) in zichzelf verenigt. Zo'n episcopresbyteriaal kerkelijk systeem spreekt Kronenburg aan. Aan de hand van tekstvergelijking komt hij vervolgens tot een bisschoppelijk profiel. Men kan zich de vraag stellen of het resultaat er anders uitgezien zou hebben als hij voor een andere methode had gekozen, maar dat terzijde. De bisschop die Kronenburg voor ogen heeft, is flexibel en pastoraal en oefent een prettig en kundig leiderschap uit, dat heel de kerk ten goede komt.

Motieven

Ik ben benieuwd of deze studie de discussie over het bisschopsambt binnen de PKN op gang zal brengen en wat die zal opleveren. Van de motieven die Kronenburg in zijn dissertatie aanreikt, weegt wat mij betreft het pastorale motief zwaar. De bisschop, die optreedt als een moeder-

van-de-altijddurende-bijstand die ontfermend omziet naar mensen, zie ik wel zitten, al was het nog mooier geweest als Kronenburg dit iets meer had uitgewerkt binnen de context van de huidige kerkelijke situatie. Hij signaleert terecht dat binnen de protestantse kerken een dergelijke figuur ontbreekt (een visitatiecommissie heeft weinig bevoegdheden), terwijl er wel behoefte aan is. Het idee van de bisschop als hoeder van de geloofstraditie, als teken (niet garant) van de eenheid en als verbindende schakel met de *Una Sancta* is de moeite van het overwegen meer dan waard. Kronenburg waagt zich trouwens niet aan de meest heikele kwestie: het debat over de sacramentaliteit van het ambt en het staan in de apostolische successie. In oecumenisch opzicht is dat natuurlijk jammer, omdat daar nu juist de grote ecclesiologische vragen liggen. De bisschop die Kronenburg voorstaat zal het, vrees ik, niet halen als het gaat om de wederzijdse erkenning van het ambt in de wereldoecumene, met name niet wat betreft de rooms-katholieke en de oosters-orthodoxe tradities. Toch vermindert dat de waarde van deze studie niet. Kronenburg koos ervoor zich speciaal te richten op het ontwikkelen van een eigen visie op een protestants bisschopsambt. Ik vroeg me daarom wel even af, waarom zijn boek in de titel over een oecumenische bisschop spreekt en niet over een protestantse bisschop, waarvoor hij toch in feite een pleidooi voert. Maar ten diepste wil hij die oecumenische bisschop toch wel en die zal er pas komen als niet alleen de protestanten opschuiven, maar ook de rooms-katholieken en de oosters-orthodoxen. Kronenburg zou graag zien, dat alle tradities zich zouden heroriënteren op het model van de vroeg-christelijke bisschop van vóór Constantijn de Grote, toen het christendom nog geen staatsgodsdienst was. Dat is een mooie gedachte.

Margriet Gosker

Om de oecumenische dialoog over het bisschopsambt te bevorderen, organiseert de Katholieke Vereniging voor Oecumene een bijeenkomst over het proefschrift van Kronenburg op **woensdag 21 januari**, van **20:00 tot 22:00 uur**. In het **theehuis van de Domkerk in Utrecht** (ingang via de hoofdingang aan het Domplein). Na een inleiding van dr. H. Kronenburg reageren drie sprekers vanuit hun eigen theologische achtergrond op het proefschrift: dr. M. Gosker, SoW-predikant te Amstelveen, dr. A. van Eijk, voorzitter van de Raad van Kerken in Nederland, en prof. dr. C. van der Laan, hoogleraar aan de Vrije Universiteit. De toegang is vrij. Aanmelding E, T 073 6136471.

Oecumenisch Kerk & Buurt vervult belangrijke sociale functie

“Het is heel belangrijk wat we hier doen”, zegt de mevrouw die voor de koffie zorgt in inloophuis ‘De Schakel’ van de Nassaukerk in Amsterdam. Vier dagen per week is de inloop open tussen 10:00 en 13:00 uur. Per dag zijn er 30 tot 40 bezoekers. Het is een multicultureel gezelschap, meest dak- en thuislozen.

Op bezoek bij oecumenische diaconale projecten in Amsterdam, steken we er even aan voor een kop koffie. Een kleine groep vrijwilligers houdt de inloop draaiende. De Schakel is één van de vele diaconale activiteiten die ontstaan zijn uit het oecumenisch samenwerkingsverband ‘Kerk & Buurt’ van de protestantse Nassaukerk en de katholieke Magdalena-parochie.

Buurtwerk

Eveline Meulenberg, sinds een jaar pastoraal werkster voor Kerk & Buurt in de Magdalena-parochie, roemt de samenwerking tussen beide gemeenschappen. “Ik ken geen andere wijken in Amsterdam waar de katholieke parochie en de protestantse gemeente zo goed samenwerken. Het hele Kerk en Buurt werk is onder één bestuur gebracht. De

beide opbouwwerkers werken nauw met elkaar samen en er zijn goede lijnen naar de politiek en het netwerk van maatschappelijke organisaties.”

Haar collega, Guus van Es, die dit werk al twaalf jaar doet, maakt onderscheid tussen de verschillende doelgroepen: “In de locaties bij de Nassaukerk wordt 80% van de tijd besteed aan de zorg voor dak- en thuislozen. In het centrum Cabana (dat ‘hutje’, ‘veilige plek’ betekent) in de Magdalena-parochie ligt het accent op de ondersteuning van de ouderen en de armen in de wijken.” “De Spaarndammerbuurt behoort tot de armste wijken van Amsterdam”, vult Eveline Meulenberg aan, “het werkloosheidspercentage behoort tot de hoogste van de stad.” De burenhulp, een winkeltje met goedkope tweedehands kleding en de soos vervullen een belangrijke sociale functie in de wijk. De parochie levert door het buurtwerk een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid. Maar of dat nog lang zo

zal blijven, is niet zeker. De pastoraal werker van de parochie, Robert Struziak, is bezorgd: “Het stadsdeel steunt het Kerk en Buurt werk financieel voor de huur en het onderhoud van de ruimte, maar wil niet bijdragen aan de salaris-kosten. Die kosten moeten worden gedragen door de kerken. De financiële problemen in het dekenaat nemen toe en als katholieke fondsen zich terugtrekken, kunnen we de professionele ondersteuning van het diaconale werk in de wijk niet volhouden”, vreest hij.

Dak- en thuislozen

In de Nassaukerk maken zich daarvoor alsnog minder zorgen over dankzij de vermogende positie van de hervormde diaconie én de grote waardering die voor het werk bestaat. Guus van Es geeft een overzicht

van de activiteiten: “Voor de koffie wordt er in de Schakel tussen 7:30 en 9:30 uur een ontbijt gegeven waar circa 50 mensen aanschuiven. Velen van hen brengen de nacht buiten door. Ze staan al om 7:00 uur voor de deur te wachten.”

Drie avonden in de week wordt er op een andere lokatie ‘Filah’ (‘welbevinden’) tegen kostprijs een warme maaltijd aangeboden. “Het Filah-project is voortgekomen uit een interculturele kookgroep die zich geleidelijk ontwikkelde tot een keuken voor dak- en thuislozen. Koks en vrijwilligers komen overal vandaan”, aldus Van Es. “Een jaar geleden hebben we de keuken kunnen vernieuwen. Elke avond is het vol. Er is plaats voor ongeveer 45 mensen en een maaltijd kost anderhalve euro.”

Samen met vrijwilligers die gedeeltelijk uit de doelgroep komen, heeft Van Es een kringloopproject voor kleding en meubels opgezet. Het souterrain onder de Nassaukerk staat vol met meubels die

Filah restaurant voor dak- en thuislozen.

tegen een minimale prijs worden verkocht. Advertenties, belangrijk voor de in- en uitvoer van huisraad, zijn geplaatst in de Gouden Gids en Horizon, het kerkblad van Amsterdam. Opgehaalde meubels worden nagekeken op gebreken, zonodig opgeknapt en doorverkocht. De vrijwilligers ontvangen wekelijks een vrijwilligersvergoeding. De meubelgroep heeft de beschikking over een kleine vrachtwagen voor het ophalen en wegbrengen van de meubels. Een ander goedlopend initiatief is het muziekproject ‘Vital’ waar diverse groepen deel van uitmaken. Twee avonden per week wordt door muzikanten van verschillende achtergrond muziek gemaakt in uiteenlopende stijlen.

Kerk en diaconie

Voor het pastorale team in beide kerken is de band tussen kerk en diaconie vanzelfsprekend. “Het is onze taak als kerk om op te komen voor de zwakkeren”, zegt Guus van Es. Robert Struziak vult aan dat er in de wijken veel waardering is voor het diaconale werk van de kerk, hoewel het bewustzijn dat het Kerk en Buurt werk een wezenlijk onderdeel is van de parochie maar langzaam groeit. “Maar de mensen weten de kerken, die overdag open zijn, te vinden. Heel wat mensen komen even de kapel van de Magdalenakerk binnen om een kaarsje op te steken.”

In de Nassaukerk is het al lang geen uitzondering meer dat dak- en thuislozen ook deelnemen aan de vieringen. Het jaarverslag vertelt: “Op zondagmorgen staan er altijd wel een paar te wachten tot de deur van de Nassaukerk opengaat. En vanaf die tijd druppelen ze langzaam naar binnen, ook tijdens de viering. Na de viering loopt hun aantal snel op naar soms wel 20 mensen. De meeste van hen zitten om de tafels in de wijkzaal bij elkaar. Maar zoals het hoort schuiven regelmatig gemeenteleden aan om een praatje te maken. Ze horen er echt bij en een enkele keer uitgezonderd geeft het geen problemen. Regelmatig helpt deze of gene bij het bedienen en opruimen. Kerk en Buurt op z'n best.”

Geert van Dartel

U kunt het werk van Kerk en Buurt steunen met een donatie op giro 120952 t.n.v. Commissie Pastorale Opbouwwerk Magdalena/Nassau p/a Vierwindenstr. 6, 1013 LA Amsterdam.

V.l.n.r. Robert Struziak, Guus van Es, Eveline Meulenberg.

Samen voor Europa

Gezamenlijk de rijkdom van christelijk leven in Europa zichtbaar maken, getuigen van de gaven die ieder van de Heer heeft ontvangen en laten zien hoe actueel deze zijn voor het Europa van vandaag. Met dat doel komen op 8 mei 2004 meer dan 150 bewegingen en gemeenschappen van protestantse, katholieke en orthodoxe traditie naar Stuttgart voor een grote internationale bijeenkomst.

Het is voor het eerst in de geschiedenis dat bewegingen van verschillende kerken zich in zo brede samenstelling verenigen. Zij hebben elkaar gevonden om – ieder vanuit het eigen charisma – de christelijke ziel van Europa te versterken. Juist in de verscheidenheid van gaven ervaren zij de werkzaamheid van de Geest van wie al deze rijkdommen komen. Steeds meer voelen zij het als hun opdracht deze niet voor zich te houden maar ten dienste te stellen van het moderne Europa; ze te doen 'stralen voor het oog van de mensen' (vgl. Matteüs 5,16).

Verscheidenheid en verbondenheid

Europa kent sinds enige decennia het betrekkelijk nieuwe fenomeen van spontaan ontstane christelijke bewegingen, gemeenschappen en groepen die zich inzetten op maatschappelijk of kerkelijk gebied. Op het eerste gezicht valt vooral de verscheidenheid van al die groeperingen op. Maar wat hen verbindt, is sterker dan wat hen onderscheidt: een krachtige ervaring van de liefde van God, een levend geloof in Christus, een groot verlangen Hem na te volgen, de liefde voor het Woord, het engagement voor de medemens, en het besef met het specifieke eigen charisma een opdracht te hebben ontvangen voor deze tijd.

Ieder zijn voorgeschiedenis

Al sinds 1969 ontmoeten in Duitsland verantwoordelijken van *protestantse groeperingen* elkaar ieder jaar voor enkele dagen. Zij bidden met en voor elkaar, bemoedigen en steunen elkaar. Ontdekken iedere keer weer hoe zeer zij elkaar aanvullen. Ze proberen de tekenen van deze tijd te verstaan om te begrijpen wat God hun – gezamenlijk of ieder voor zich – te zeggen heeft. In Nederland heeft in de afgelopen 25 jaar een groot aantal protestantse, evangelische en pentecostale bewegingen en organisaties elkaar gevonden in de Evangelische Alliantie. Daarnaast heeft bijvoorbeeld de overwegend protestantse Charismatische Werkgemeenschap Nederland ook al 30 jaar contact met de Katholieke Charismatische Vernieuwing. Sinds Pinksteren 1998 is er ook onder de *katholieke bewegingen en gemeenschappen* een uitwisseling op gang gekomen. Paus Johannes Paulus II nodigde op 30 mei 1998 zesenvijftig katholieke bewegingen uit op het Sint Pietersplein in Rome. Hij onderstreepte het belang van deze nieuwe 'charisma's' binnen de kerk, die juist vandaag zeer belangrijk zijn om het christen-

dom op een eigentijdse manier uit te dragen. Doelend op de secularisering noemde hij de bewegingen een "antwoord van de heilige Geest op de dramatische uitdaging van onze tijd". Maar hij zei ook: "Vergeet niet dat ieder charisma voor het welzijn van heel de kerk gegeven is". De bewegingen en gemeenschappen spoorde hij aan tot een levendige *communio* en samenwerking. Chiara Lubich van de Focolarebeweging, Andrea Riccardi van de Sint-Egidiusgemeenschap en Salvatore Martinez van de Italiaanse gemeenschap Vernieuwing door de Geest namen daarop het initiatief verantwoordelijken van verschillende bewegingen samen te brengen. Andere leiders en stichters sloten zich bij hen aan. Spoedig volgden in vele landen van de wereld de eerste grote samenkomsten van bewegingen en gemeenschappen. In Nederland vond een dergelijke ontmoeting plaats met Pinksteren 1999, bijgewoond door 3500 mensen.

Vertegenwoordigers van protestantse en katholieke groeperingen tijdens de bijeenkomst in Amersfoort op 30 oktober 2003. Foto: Nieuwe Stad (Amersfoort).

München 2001

Op 8 december 2001 vond in München een grote bijeenkomst plaats. Chiara Lubich onderstreepte daar dat het gebod van de liefde niet alleen geldt in de relatie tussen individuele personen, maar evenzeer voor die tussen de bewegingen en tussen de kerken.

Het klimaat van eenheid was uitzonderlijk. "We gaan van hier niet uit elkaar – zei Helmut Nicklas, verantwoordelijke van de *Christlicher Verein Junger Menschen* (CVJM), de grootste Duitse lutherse jongerenvereniging – zonder in ons hart het pact van onderlinge liefde te sluiten." Het slotgebod werd een groot ja. Een ja voor de onderlinge gemeenschap. Een ja om instrument te zijn van de liefde van God, voor kerk en wereld.

Heel Europa

In 2002 reisden vertegenwoordigers van protestantse en katholieke gemeenschappen uit Duitsland naar Rome om met Chiara Lubich en Andrea Riccardi te overleggen hoe verder te gaan. Daar ontstond het idee voor een bijeenkomst in 2004 van bewegingen en gemeenschappen van de verschillende kerken uit héél Europa. Want – zo spraken zij als hun overtuiging uit – het volk dat God aan het bijeenbrengen is, moet zichtbaar worden door de onderlinge gemeenschap.

Het project werd bekend gemaakt in de verschillende Europese landen. Ook in Nederland, waar op 30 oktober voor het eerst een breed gezelschap van 40 vertegenwoordigers van bewegingen binnen de rooms-katholieke kerk en binnen de protestantse wereld elkaar ontmoetten. Locatie: het focolarehuis in Amersfoort.

Gezamenlijk getuigenis

De actualiteit van Europa vraagt om de input van een christelijke bezieling. Een gezamenlijk getuigenis is krachtiger dan het getuigenis van individuele groeperingen. Chiara Lubich: "Laten wij als bewegingen die onderling reeds verenigd zijn, onze

eenheid en onze charisma's ten dienste stellen van Europa, zonder iets in ruil te verwachten. Laten we wat we hebben aanbieden aan wie het kan gebruiken. Als een politicus of religieus leider erdoor wordt aangetrokken, zullen we hem deze kleine bijdrage schenken ter bevordering van het Europese proces van eenmaking in grote verscheidenheid."

De organisatoren van de dag zijn er klaar voor. "Er bestaat een groot verlangen om samen onze stem te verheffen", zegt Walter Heidenreich van de Freie Christliche Jugendgemeinschaft, "om antwoorden te geven die we uit de bijbel putten; en niet alleen met woorden, maar ook met daden". Of met de woorden van pastor Friedrich Aschoff: "In de ontmoeting met elkaar ontdekken de bewegingen hoeveel gaven God hun geschonken heeft en dat ze kunnen bijdragen, ieder met zijn eigen talenten, aan de opbouw van het volk van God en het rijk van God in onze wereld."

De organisatoren van de dag zijn er klaar voor. "Er bestaat een groot verlangen om samen onze stem te verheffen", zegt Walter Heidenreich van de Freie Christliche Jugendgemeinschaft, "om antwoorden te geven die we uit de bijbel putten; en niet alleen met woorden, maar ook met daden". Of met de woorden van pastor Friedrich Aschoff: "In de ontmoeting met elkaar ontdekken de bewegingen hoeveel gaven God hun geschonken heeft en dat ze kunnen bijdragen, ieder met zijn eigen talenten, aan de opbouw van het volk van God en het rijk van God in onze wereld."

Michel Bronzwaer

Met dank aan: Nieuwe Stad (Amersfoort).

Meer informatie: www.europ2004.org en www.focolare.nl.

Diverse bewegingen en gemeenschappen organiseren gezamenlijk vanuit Nederland een busreis naar Stuttgart. Vertrek vrijdag 7 mei, terugreis zondag 9 mei. Aanmelding voor deze busreis en informatie: Willy en Henca van Haandel wvhaandel@tiscali.nl.

Oecumene in Aleppo en Syrië De eenheid prevaleert

Het materiaal voor de Gebedsweek voor de Eenheid werd dit jaar voorbereid door christenen uit Aleppo. Leo van Leijzen, medewerker oosterse kerken van de Katholieke Vereniging voor Oecumene, bracht een bezoek aan deze oecumenisch interessante stad. Men vindt er vrijwel alle orthodoxen, katholieken en protestanten van verschillende richtingen bij elkaar.

Het was hoog zomer in de Noord-Syrische stad Aleppo. Met een gammele bus was ik vanuit Turkije naar deze tweede stad van Syrië gereisd. Bij de avondschemering had ik, voor mijn hotelletje, de oproep tot gebed vanuit een nabij gelegen moskee gehoord: 'Hai 'alas-salaat', 'Kom naar het gebed!'. Zittend onder een boom had ik honderden mannen, in westerse kleding maar ook in lange djelabiya's, aan me voorbij zien spurten naar het voorplein van de moskee, waar men wegens het hete weer het gebed in de openlucht verrichtte. Ook in Aleppo is de islam dominant. Maar alles wijst erop dat geen grote stad in Syrië zo christelijk is als Aleppo. Vele koepels met kruisen en kerkstorens steken de hemel in. Syrië zelf telt bijna 10% christenen; in Aleppo zal dat iets hoger liggen.

Ons kent ons

De volgende dag ga ik op zoek naar ds Beshara Musa Oghli, voorganger van een kleine Armeense protestantse kerk in Aleppo. Jammer genoeg heb ik zijn adres niet bij de hand. Daarom ga ik in een van de christelijke wijken van de stad een religieuze boekhandel binnen. De man achter het bruine houten bureau en een glas thee blijkt priester te zijn van de Grieks-katholieke Kerk, die eigenaresse is van deze zaak. Ik maak me bekend als medewerker van een katholieke oecumenische organisatie in Nederland en vraag of hij de dominee kent. "Natuurlijk", en hij belt hem zonder veel omhaal op. Ik krijg de dominee te spreken, die me uitnodigt in zijn huis en zal komen ophalen. In de tussentijd kijk ik rond in de boekhandel. "U moet eens een excursie naar Aleppo organiseren", zegt de priester vanachter zijn leesbril, "oecumenisch is Aleppo zeer interessant".

Al snel staat de dominee voor de winkel-deur. Het weerzien is hartelijk. De zomer ervoor ontmoette ik hem met zijn vrouw en twee dochtertjes in het honderden kilometers zuidelijker gelegen Deir Mar Moesa. Dit oosters-katholieke rotsklooster aan de rand van de woestijn is een ware ontmoetingsplaats voor christenen uit de vele verschillende kerken van Syrië. Samen bidt men er en viert men er eucharistie, mét de vele buitenlandse pelgrims die de plek aandoen.

Vele soorten christenen

In bepaalde streken van Syrië is de ene of andere christelijke traditie dominant, zoals

rond het klooster Deir Mar Moesa de Syrisch-katholieken, of in het oosten in de dorpen de Assyriërs en in de steden de Syrisch-orthodoxen. In Aleppo vindt men echter vrijwel alle orthodoxen, katholieken en protestanten van verschillende richtingen bijeen. Dit is vooral duidelijk rondom het Ferhad-plein, genoemd naar een belangrijke Maronietisch-katholieke bisschop die in brons vereeuwigd vanaf een sokkel alles overziet.

Achter hem bevindt zich de Maronietische kathedraal, aan zijn linkerhand is de ingang van de oude Grieks-katholieke kathedraal; daarachter bevinden zich de straatjes die leiden naar de Grieks-orthodoxe en Armeens-apostolische bisschopskerken. En loop je de wijk verder door en vandaar naar de volgende christelijke wijk, dan kom je langs de Syrisch-orthodoxe, Chaldeeus-katholie-

Dominee Beshara Musa Oghli in zijn Armeens-evangelische kerk in Aleppo.

ke, Armeens-katholieke, Latijns-katholieke en Syrisch-katholieke kerken

Aleppo's oecumene

Syrië heeft een seculier politiek systeem, tamelijk dictatoriaal, dat wel de godsdienstvrijheid van eenieder waarborgt. Desondanks leven de christenen in een overheersend islamitische samenleving. De moslims maken in Syrië 90% van de bevolking uit. Deze getalsmatige ongelijkheid brengt de christenen ongetwijfeld dichter bij elkaar. De christenen van Syrië in het algemeen, en die van Aleppo in het bijzonder, voelen een onderlinge eenheid. Er zijn veel gemengde huwelijken. Maar er is onder hen ook, historisch bepaalde, verdeeldheid, die nog het meeste wordt gevoeld rond de paasdatum. Syrisch- en Grieks-orthodoxen aan de ene kant, en katholieken, Armeniërs en protestanten aan de andere kant volgen namelijk twee verschillende paasdata. Moslims kunnen dit onderscheid amper volgen. In Aleppo

In Aleppo wedijveren christenen en moslims om het hoogste gebouw. Links een kerk, verderop in de straat een moskee.

wordt de behoefte aan één christelijk getuigenis sterk gevoeld. Zo bestaat er al jaren een streven om tot één datum voor Pasen te komen. Het was niet voor niets dat de Wereldraad hier in 1997 haar internationale bijeenkomst hield rond een gemeenschappelijke datum voor alle christenen.

Oecumene heeft er een eigen gezicht. Maandelijks komen de christelijke kerkleiders van de stad bijeen om met elkaar van gedachte te wisselen. De Week van de Eenheid was in Aleppo jarenlang een begrip. In de aanloop naar het pausbezoek aan Syrië in 2001 werd in die Week van de Eenheid van dat jaar een groots treffen van christelijke jongeren in de stad georganiseerd. En nu hebben christenen van Aleppo het materiaal voor de internationale Week van Gebed voor de Eenheid voorbereid.

"Het is wel een probleem dat we hier zoveel patriarchen hebben", oppert ds Musa Oghli, aan wie als protestant, ondanks zijn grote liefde voor het oosters christendom, die gemijterde hiërarchen minder zijn besteed. De katholieken en orthodoxen van Syrië vallen, ieder naar hun ritus, maar liefst onder tien patriarchen die zetelen in Damascus, Beiroet, Bagdad, of Chicago.

De verschillende kerken gedragen zich soms net als midden-oosterse clans met al hun groepsbelangen. Zelfs binnen de éne katholieke Kerk zijn er in een stad als Aleppo al vijf verschillende dépendances: van Grieks-katholiek tot Maronietisch-katholiek.

Toch overheerst in Aleppo en Syrië steeds meer het diepe besef dat men één grote christelijke familie vormt. Mét alle historische verdeeldheid en traditionele hokjesgeest prevaleert de eenheid. Op dat punt zijn de kerken er oecumenisch al een paar stappen verder dan in veel Europese landen.

Leo van Leijzen
(Tekst en foto's)

Muziek voor de bondgenoten van God

Liederen en gebeden uit Iona

Voor het eerst zijn er gebeden en liederen van Iona (spreek uit: 'aioona') uitgegeven in het Nederlands. Op zondag 15 november werd het boek *Liederen & gebeden uit Iona & Glasgow*, een initiatief van de Nederlandse Iona Groep, gepresenteerd.

Iona is een eiland voor de westkust van Schotland. In de zesde eeuw ging de Ierse monnik Sint Columba er aan land. Het klooster dat hij stichtte werd een leidinggevend centrum van keltisch christendom met monniken die door Schotland en Noord-Engeland trokken en zelfs de oversteek naar Europa waagden. Onder hen Willibrord. Aan het einde van de negende eeuw maakten invallen van Vikingen een einde aan het kloosterleven. Het begin van de huidige Iona Community ligt in 1938, toen de Schotse predikant George MacLeod (1895-1991) een begin maakte met de renovatie van een klooster op het eiland dat Benedictijnen bouwden in 1203. Tijdens een aantal zomers van deze crisisjaren renoveerden arbeiders en theologiestudenten het klooster. De Schotse predikant hoopte ermee op een door-

Pelgrims op Iona.

breking van de scheiding tussen gebed en politiek, geloven en alledaags leven. Nog steeds zijn 'work' en 'worship' er met elkaar verbonden.

Pelgrimage

De Nederlandse Iona Groep ontstond uit een pelgrimage van twee Nederlandse predikanten. Voor Gerke van Hiele was Iona een nieuw begin: "Voedend en richtinggevend". "Iona heeft een overweldigende natuur, een dragende liturgie en een vrolijke gemeenschap die bidden en werken met elkaar verbindt." Hij leerde er oecumene en authentieke spiritualiteit en zong er liederen "waar je echt wat aan kunt beleven". Paradoxaal genoeg begon zijn pelgrimage pas bij het vertrek naar huis: "Toen ik werd uitgewuifd wist ik dat er een weg terug zou zijn naar Iona, maar dat het de bedoeling was in eigen omgeving de spiritualiteit vorm te geven." In Nederland vond hij Teun Kruijswijk Jansen. Hij noemt de theologie van Iona 'eigenwijs'. Ook voor hem was Iona een nieuw begin: "Het was een ervaring die nieuwe richting gaf aan mijn geloof en leven; een 'bronervaring' volgens de

spirituele theorie." Ze zetten een advertentie in Hervormd Nederland waarin ze mensen die zich verbonden voelden met Iona vroegen zich te melden. Dat was het begin van de Nederlandse Iona Groep.

Het vertaalproces

De Nederlandse groep wil het materiaal van de Iona Community toegankelijk maken voor gebruik in Nederland. Het boek met vertalingen van liederen en gebeden dat nu is uitgebracht is hiervan een mooi resultaat. Graham Maule, een van de tekstschrijvers van de originele liederen, kwam voor de presentatie van het boek naar Nederland. Hij is blij met het Nederlandse vertaalproces: "Het was interessant, omdat er een groep werd samengesteld die het materiaal uitprobeerde, wat werkt en wat niet. Zo zijn de liederen ook ontstaan. Eens per week ontmoeten we elkaar, we proberen dingen uit en doen suggesties."

De vertalingen zijn naast de originele opgenomen in het boek. Gebruikers kunnen kiezen voor de Nederlandse of de Engelse versie en de teksten vergelijken. In de Nederlandse teksten gaan helaas regelmatig de nuances van de originele liederen verloren. Maar dat is onvermijdelijk in een vertaalproces, waarin betekenissen niet alleen verloren gaan, maar waarin ook nieuwe betekenissen ontstaan.

Bondgenoten van God

Een van de vertalers die meewerkte aan het boek is Andries Govaart. Hij vertaalde onder meer het lied 'Vandaag, 't is nog vroeg'. Hij wijst op iets dat hij typisch noemt voor Iona: "Coöperatie, de creatieve samenwerking tussen God en de mens," en citeert:

"Vandaag ben ik blij
omgeven te zijn door God,
de grond en de lucht,
mijn honger, mijn brood.
De Schepper, de Zoon,
de Geest, drie tezamen,
zij noemden mij kind
en nu bondgenoot."

De mens als bondgenoot van God; de spiritualiteit van Iona doet op momenten bijna activistisch aan. In het lied 'Door liefde sterk bewogen' vraagt de mens God waarom sommigen zo moeten lijden, terwijl maar zo weinige mensen zich dat aantrekken. Uiteindelijk antwoordt God in het vijfde couplet met een tegenvraag:

"Who will go for me?
Who will extend my reach?
And who, when few will listen,
will prophesy and preach?"

And who, when few bid welcome,
will offer all they know?
And who, when few dare follow,
will walk the road I show?"

Met andere woorden: wat doen mensen er zelf aan? De Engelse tekst is hier geciteerd, omdat hij de thematiek sterker tot uitdrukking brengt. God vraagt wie zijn bereik wil uitbreiden, of, meer letterlijk vertaald, wie zijn hand wil uitstrekken. In de Nederlandse vertaling gaat die betekenis verloren in: "Wie heeft het lef nog / te leven naar mijn woord".

Iona.

Govaart roemt de 'lichtheid' van de liederen en verwijst naar het lied 'Er is een lijn van vrouwen'. De bondgenoten van God die het lied naar voren haalt, zijn hier de vrouwen uit de bijbel, die door de eeuwen zijn ondergesneeuwd. Het is een vrolijk 'feministisch' lied, geschreven door John Bell, dat zonder te vervallen in klagen juist de hoofdpersonen uit de heilsgeschiedenis bezingt:

"Er is een lijn van vrouwen,
van Eva af een lijn,
wier rol in de geschiedenis
alleen Gods werk kan zijn.
Hoewel in alle eeuwen
hun stem verzwegen is –
God gaf hun om hun zegen
moed en betekenis.
Kom zing het lied van Sara,
die lachend moeder werd,
en zing het lied van Tamar,
die opkwam voor haar recht.
[...]
en zing het lied van Rachab,
van vrijheid langs haar koord,
en zing het lied dat Ester
voorkwam een massamoord."

Alle lof voor deze bundel met zijn prachtige liederen. De teksten zijn eigentijds, sterk van thematiek, en de muziek eenvoudig en melodieus, zodat er snel meegezongen kan worden.

Daphne van Roosendaal

Liederen & gebeden uit Iona & Glasgow,
Gooi en Sticht € 16,50.
Het e-mailadres van de Nederlandse Iona
Groep: mertens.lodder@12move.nl.

Suryoye

Op dinsdag 18 november promoveerde Jan Schukkink aan de Vrije Universiteit op zijn proefschrift *De Suryoye: een verborgen gemeenschap; Een historisch-antropologische studie van een Enschedese vluchtelingengemeenschap afkomstig uit het Midden-Oosten*.

Schukkink beschrijft de Syrisch-orthodoxe gemeenschap in Enschede en verhaalt in een historische terugblik de gang die deze Syrisch-orthodoxen of Suryoye door de geschiedenis hebben gemaakt vanaf het einde van de 19e eeuw. Hij behandelt de lotgevallen in Tur Abdin, hun woongebied in Zuid-oost-Turkije, en hoe die hen hebben aanzetten tot emigratie naar het westen. Sinds 1968 trokken Syrisch-orthodoxen vanuit Tur Abdin naar Nederland, eerst als gastarbeiders en vanaf 1975 als asielzoekers. In de jaren '80 voegden zich Suryoye uit Syrië bij hen.

Schukkink beschrijft de sociologische implicaties die dit proces voor de nieuw ontstane Syrisch-orthodoxe migrantengemeenschap had aan de hand van de theorie over de relatie tussen gevestigden en buitenstaanders van de beroemde socioloog Norbert Elias. De verhouding van de Suryoye met de Nederlandse autochtonen komt ter sprake, maar ook die met andere, meest islamitische, migranten in Nederland, onder andere de Turken, die in het land van oorsprong hun landgenoten waren.

Schukkink geeft door zijn uitgebreide beschrijving een boeiende blik in een oosterse christelijke gemeenschap die relatief goed is geïntegreerd in de Nederlandse samenleving en die zich tegelijkertijd moeite getroost om - met redelijk succes - haar eigen identiteit te bewaren. Zijn studie is een welkome bijdrage aan meer inzicht in de midden-oosterse migrantengemeenschappen in ons midden die door hun christelijke achtergrond een geheel eigen karakter dragen.

Jan Schukkink, De Suryoye: een verborgen gemeenschap; Een historisch-antropologische studie van een Enschedese vluchtelingengemeenschap afkomstig uit het Midden-Oosten.

Het proefschrift kan worden besteld via e-mail janschukkink@planet.nl.

Het boek kost € 20,00 (exclusief verzendkosten).

Cursus Byzantijnse liturgie 2004

'Verheerlijk, mijn ziel, de Heer' Getijdengebed en de Paascyclus

In drie cursusavonden wordt het Byzantijnse getijdengebed (Vespers, Metten, Kleine Uren) behandeld. We kijken bijzonder naar bepaalde vormen van het getijdengebed in de Paascyclus (Liturgie van de Voorafgewijde Gaven, Goede Vrijdag-dienst, Paasnacht). Zowel theorie als praktijk komen aan bod.

Data: dinsdag 2 maart, dinsdag 16 maart, dinsdag 30 maart 2004. Tijdstip: 20-22 uur. Plaats: Walpoort 12 's-Hertogenbosch. Cursusleiders: Ton Sip, priester Byzantijnse ritus; Leo van Leijssen, medewerker oosterse kerken. Kosten: € 20,00 (exclusief cursusmateriaal). Meer informatie: 073-6136471. Inschrijven kan tot uiterlijk 25 februari 2004 door overmaking van het cursusgeld op postbanknummer 801919 ten name van Katholieke Vereniging voor Oecumene Athanasius en Willibrord, Walpoort 10, 5211 DK 's-Hertogenbosch, o.v.v. Liturgie cursus. Zie ook <http://www.oecumene.nl>.

- vooraankondiging -

Zondag voor de Oosterse Kerken 2004 Syrisch-orthodoxen in ons midden

De Zondag voor de Oosterse Kerken in 2004 valt in het weekend van 8 en 9 mei. Hij zal dit jaar gaan over de Syrisch-orthodoxen in ons midden: in West-Europa en meer in het bijzonder in Nederland. In Nederland wonen de Syrisch-orthodoxen vooral in Twente en in Amsterdam. In Twente zijn in verschillende steden één of meerdere parochies en is er een klooster, waar ook de bisschop van Midden-Europa (minus Duitsland) zetelt, Mor Julius Yeshu` Çiçek.

De Syrisch-orthodoxe Kerk is een van de belangrijkste vertegenwoordigers van het Syrische christendom. We spreken wereldwijd evenwel over minder dan 10 miljoen Syrischtalige christenen, dus een zeer kleine groep binnen het wereldchristendom. Het belang van de Syrische traditie reikt echter veel verder dan het getal van de huidige Syrischtalige kerken. De drie pijlers van het historische christendom worden gevormd door de Latijnse, Griekse én Syrische tradities van de oude kerk. De Syrische traditie heeft rechtstreekse lijnen die terug lopen naar de bijbelse, Semitische achtergrond van het christelijke geloof. Toch zijn de Syrischtalige christenen geen museaal object, archeologisch relict of kleurige uiting van folklore. Het zijn levende gemeenschappen met hun eigen dynamiek, ook religieus gezien. Syrische christenen vinden we in het Midden-Oosten, in India en in het Westen. Er zijn verschillende kerkgenootschappen: Maronieten, Assyriërs, Chaldeeërs, Malabars, Malankaren. In 2004 richten wij ons op de Syrisch-orthodoxen, oftewel de Suryoye. Interessant daarbij is hun aanwezigheid in Nederland en de bijzondere band tussen de Syrisch-orthodoxe Kerk en de Rooms-katholieke wereldkerk. Het geloof en de tradities van de Syrisch-orthodoxe Kerk kleuren het huidige leven van de Suryoye, vooral in de westerse migratie. Op de Zondag voor de Oosterse Kerken kunnen parochies aan de hand van prachtig liturgisch materiaal aandacht besteden aan deze oosterse christenen. Publicaties en één of meer bijeenkomsten zullen de Syrisch-orthodoxen verder voor het voetlicht brengen.

Kwestie van vertrouwen

Terwijl ik dit schrijf, is de beslissing over de Protestantse Kerk in Nederland nog niet gevallen. Dat zal pas over een week gebeuren.

Ik hoop van harte, dat het SOW-proces inderdaad een succesvol einde vindt. Op de studiemiddag na onze ledenvergadering viel me op hoezeer die kerk gekenmerkt zal zijn door diversiteit. Volgens de voorziene kerkorde bestaat ze uit "de protestantse gemeenten, de hervormde gemeenten, de gereformeerde gemeenten en de evangelisch-lutherse gemeenten". Hoe worden die bijeengehouden? Door "de Heilige Schrift als enige bron en norm van de kerkelijke verkondiging en dienst". Voorts is er ook sprake van ambtsdragers en ambtelijke vergaderingen. Ook hier dus meervoud en ruimte voor diversiteit.

Bij de elementen die tot de gestalte van de kerk behoren, staat verscheidenheid voorop. De enige strohalm of rots voor de eenheid blijkt de Schrift te zijn. Voor dit vertrouwen in de enige bron en norm en voor de vasthoudendheid van hen die het koesteren, heb ik groot respect.

De katholieke traditie hecht er sterker aan dat ook de concrete gestalte van de kerk de eenheid laat zien. Daarvoor speelt het ambt een belangrijke rol. Ook dat vergt vertrouwen, niet alleen in de menselijke kant daarvan, maar ook in Gods genade, dat deze inderdaad het menselijke tot zich bekeert.

Twee wijzen van geloofsvertrouwen dus. Mijn wens is dat ze allebei wegen vinden om zich te ontplooiën, in gesprek met elkaar blijven en optimaal van elkaar leren. Vertrouwen in elkaars vertrouwen, zo gezegd. Voor de groep van achttien predikanten wier oproep uit 1961 de aanzet was tot het SOW-proces, was het gezamenlijk getuigenis belangrijk, "opdat de wereld erkenne, dat Gij Mij gezonden hebt". Juist kerken van vertrouwen laten het vertrouwen van die wereld in het getuigenis van die kerken opkomen.

Ad Brants

Voorzitter Katholieke Vereniging voor Oecumene